

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік та оподаткування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»

на тему: «Особливості обліку і контролю імпорتنих операцій на прикладі
ТОВ «Юмітойз»

Виконавець:

студент ЦЗВФН 6 курс група 1

Томашевський Дмитро Володимирович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

К.Е.Н. ДОЦЕНТ

(науковий ступінь, вчене звання)

Бойко Ольга Станіславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Зовнішньоекономічна діяльність є важливою і невід'ємною сферою господарської діяльності підприємства, як суб'єкта міжнародних економічних відносин. Вона позитивно впливає на досягнення високого рівня фінансових результатів діяльності та, відповідно, економіки в цілому. В сучасних умовах про важливість дослідження зовнішньоекономічної діяльності свідчить зростання обсягів експортно-імпортних операцій. Зростання обсягів експорту та імпорту товарів і послуг є позитивною тенденцією та вимагає ефективної системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. Зовнішньоекономічна діяльність вітчизняних підприємств характеризується високим рівнем не лише комерційного, а й фінансового та валютного ризиків. У зв'язку з цим з метою успішного ведення господарської діяльності на підприємстві необхідно створити ефективну та надійну систему бухгалтерського обліку та контролю, що забезпечить дотримання законності, достовірності, своєчасності, повноти та зрозумілості інформації про здійснення експортно-імпортних операцій.

Найбільш ґрунтовно проблеми бухгалтерського обліку та контролю імпортних операцій висвітлені у працях таких вітчизняних вчених, як: В.В. Євдокимов, І.В. Жиглей, Г.Ю. Коблянська, Ю.А. Кузьмінський, І.О. Лукашова, В.М. Пархоменко, О.І. Пилипенко, М.І. Скрипник та інші.

Вагомий внесок у розробку питань удосконалення системи бухгалтерського обліку та контролю зробили зарубіжні дослідники: К. Вінярська (K. Winiarska), Ю. Римарчик (J. Rymarczyk). В їх працях висвітлені різні аспекти функціонування системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій зовнішньоекономічної діяльності. Проте, в сучасних умовах економічних змін організація і методика бухгалтерського обліку та реалізація внутрішніх контрольних процедур імпортних операцій підприємств є достатньо складною проблемою.

Особливе практичне значення бухгалтерського обліку і контролю імпортних операцій підприємств зумовили актуальність теми кваліфікаційної роботи, її мету та завдання.

Метою дослідження є вивчення теоретичних та практичних питань обліку і контролю імпортних операцій підприємств, аналіз їх діяльності та формулювання пропозицій щодо удосконалення механізму обліку і контролю на підприємстві.

Для досягнення окресленої мети в роботі поставлені такі **завдання**:

- Дослідити імпортні операції як обліково-економічну категорію;
- Визначити нормативно-законодавче регулювання обліку імпортних операцій;
- Проаналізувати особливості оподаткування імпортних операцій;
- Надати загальну економічну характеристику ТОВ «Юмітойз» та проаналізувати його фінансовий стан;
- Дослідити відображення імпортних операцій на ТОВ «Юмітойз»;
- Визначити основні напрями контроль за імпортними операціями;
- Провести аналіз ефективності імпортних операцій на ТОВ «Юмітойз»;

- Побудувати економічну модель впливу факторів на рентабельність товарів підприємства;
- Визначити та обґрунтувати напрямки удосконалення обліку і внутрішнього контролю імпорتنих операцій.

Об'єктом дослідження є процес інформаційного забезпечення системи обліку, контролю та аналізу імпорتنих операцій підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, загальних принципів, методичних аспектів і практичний інструментарій, пов'язаний з організацією та веденням обліку, контролю та аналізу імпорتنих операцій підприємств на прикладі ТОВ «Юмітойз».

Методи дослідження. В процесі написання кваліфікаційної роботи при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку імпорتنих операцій використовувались методи індукції та дедукції. При порівнянні наукових підходів до обліку імпорتنих операцій, дослідженні тенденцій діяльності підприємства використовувались методи аналізу та синтезу. Методи теоретичного узагальнення та порівняння використано для виявлення істотних умов зовнішньоекономічного договору купівлі-продажу. Метод спостереження використовувався для визначення стану обліку господарських операцій ТОВ «Юмітойз». При побудові кореляційно-регресійної моделі для визначення впливу окремих факторів на результативний показник був використаний метод моделювання.

Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи слугували законодавчі та нормативні документи України, праці вітчизняних і закордонних вчених з питань обліку та контролю імпорتنих операцій, спеціалізовані періодичні видання, первинні документи, облікові реєстри та форми звітності підприємства, яке досліджувалось.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ»** розглянуто економічну сутність імпорتنих операцій як облікової категорії, досліджено нормативно-правове регулювання, визначено особливості оподаткування імпорتنих операцій.

У другому розділі **«ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ У ТОВ «ЮМІТОЙЗ»** наведено загальну організаційно-економічну характеристику підприємства, проаналізовано особливості відображення в обліку імпорتنих операцій, розглянуто первинні документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку досліджуваного підприємства, а також фінансову звітність. Розроблено ряд рекомендацій, щодо поліпшення обліку імпорتنих операцій ТОВ «Юмітойз»

У третьому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ»** визначено методiku внутрішнього контролю імпорتنих операцій на підприємстві, проведено аналіз ефективності імпорتنих операцій ТОВ

«Юмітойз», розроблено на підставі математичного моделювання шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження особливостей обліку, контролю та аналізу імпорتنих операцій в торгових підприємствах, за результатами якого можливо зробити наступні висновки:

Дослідженню сутності категорій «імпорт», «імпортна діяльність» та «імпортна операція» приділена увага в багатьох працях науковців. Аналіз літературних джерел підтверджує, що поняття «імпортна операція» є основною складовою терміну «імпортна діяльність» або «імпорт», проте автори часто ототожнюють ці поняття.

Поглиблення співпраці з Європейським Союзом та іншими країнами вимагає адаптації національного законодавства з імпорту до норм і стандартів країн міжнародного ринку. Дослідження імпорتنих операцій підприємств свідчить про відсутність системного підходу до організаційно-методичного забезпечення їх обліку, контролю та аналізу, що призводить до серйозних порушень валютного, податкового та митного законодавства. В нормативних актах та облікових стандартах наявні певні неузгодженості, які підвищують ризики ринкової неузгодженості. Правове регулювання імпорتنих операцій підприємств здійснюється державою шляхом використання заходів тарифного та нетарифного впливу. Тарифне регулювання імпорتنих операцій здійснюється на двох рівнях: міжнародному та національному.

Для обмеження або заохочення імпорту окремих груп товарно-матеріальних цінностей в Україні ст.16 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність» запроваджено режим ліцензування. Також низкою законів передбачений механізм захисту національних товаровиробників від демпінгового імпорту.

При митному оформленні імпорتنих товарів підприємство стикається із застосуванням митними органами методів визначення митної вартості для оцінки ввезеного товару з використанням ними цінової інформації, яка часто обмежена і досить суб'єктивна, що призводить до значної різниці між розмірами фактурної вартості товару і його митної вартості. Базою оподаткування імпортованих товарів для обчислення суми ПДВ виступає договірна вартість товарів, але вона не може бути нижчою ніж їх митна вартість, визначена відповідно до Митного кодексу, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті і обов'язково повинні бути включені до ціни товарів. Тобто податок на додану вартість нараховується на інші податки, що призводить до значного податкового навантаження на імпортерів.

Дослідження практики обліку імпорتنих операцій проводилось на матеріалах ТОВ «Юмітойз», основним видом діяльності якого є оптова торгівля дитячими іграшками. За показниками діяльності та кількістю працюючих осіб ТОВ «Юмітойз» відноситься до малих підприємств. Концептуальна основа складання фінансової звітності – Національні положення (станданти) бухгалтерського обліку.

Компанія має лінійно-функціональну організаційну структуру. Очолює підприємство директор. Облік на підприємстві здійснюється відділом бухгалтерії на чолі з головним бухгалтером.

Діяльність ТОВ «Юмітойз» протягом періоду, який досліджувався розширювалась. Чистий дохід від реалізації товарів у 2020 р. порівняно з 2018 р. 69 405 тис. грн. але темпи збільшення чистого доходу від реалізації порівняно з темпами збільшення собівартості реалізації дещо повільніші, що призводить до зменшення показника валового прибутку. ТОВ «Юмітойз» від зовнішніх джерел фінансування. У 2020 р. співвідношення залученого та власного капіталу 23,6. Майже всі кошти підприємства вкладені в оборотні активи. За результатами розрахунків у підприємства визначений тип фінансової стійкості як абсолютно стійкий, отже всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами і поточна діяльність ТОВ «Юмітойз» не залежить від зовнішніх позичальників. Але це не свідчить про еталонний результат, оскільки менеджмент підприємства не бажає або не має можливості використовувати зовнішні джерела коштів для операційної діяльності.

До складу первісної імпортованих товарів у ТОВ «Юмітойз» відноситься договірна вартість товарів, оплата митних послуг брокерської фірми, винагорода експедиторам за транспортно-експедиторські послуги. Всі додаткові відображаються на окремому рахунку 281/ТЗВ з подальшим їх розподіленням між видами товарів.

На даний час, важливо чітко розмежувати формування митної вартості за Митним кодексом України і формування первісної вартості товарів відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси». Оскільки митна вартість застосовується лише для митних цілей і зазначається лише в митній декларації. Митна декларація не є підставою для оприбуткування імпортованих товарів. Первісна і митна вартість одних і тих же ТМЦ різняться і відповідно нарахування податків зборів відбувається зовсім з іншої вартості ніж первісна. Така невідповідність у визначенні первісної та митної вартості товарно-матеріальних цінностей значно ускладнює процедуру їх обліку. До того ж система оподаткування спричиняє на імпортерів товарів значне податкове навантаження тому, що для визначення митної вартості для оцінки ввезеного товару митними органами використовується цінова інформація, яка часто обмежена і досить суб'єктивна, що призводить до значної різниці між розмірами фактурної вартості товару і його митної вартості.

Нарахування ПДВ здійснюється на митну вартість товару з урахуванням мита, а також акцизу, якщо товар відноситься до підакцизних. Тобто податок нараховується на інші податки, що призводить до значного податкового навантаження. Значний розмір податків призводить до ухилення від сплати митних платежів або до незаконного ввозу товарів на митну територію повз декларування або з недостовірним декларуванням товарів.

Основною відмінністю імпортованих операцій від обліку операцій в національній валюті є використання монетарних і немонетарних статей балансу оскільки курсові різниці розраховуються тільки за монетарними статтями на дату здійснення розрахунків та на дату балансу. Практика визначення первісної вартості

імпортованих товарів за різними курсами НБУ залежно від черговості їх оплати і оприбуткування значно ускладнює їх бухгалтерський облік, оскільки призводить до плутанини.

Об'єктами аналізу імпортних операцій є їх економічні результати. Ефективність імпортних операцій можливо дослідити за допомогою показників валютної ефективності, економічної ефективності, економічного ефекту та рентабельності імпортних операцій. За результатами дослідження у ТОВ «Юмітойз» в 2019 році порівняно з 2018 роком обсяг імпортних операцій у вартісному вираженні збільшився у 3,6 раз, а у 2020 році порівняно з 2019 роком – у 2,5 рази. В структурі витрат на імпортні операції майже 70% займає контрактна вартість товарів. ефективність імпортних операцій по відношенню до виручки від реалізації у 2019 році становила 1,014, а у 2020 році – 1,036. Чистий фінансовий результат на одну грошову одиницю імпортованих товарів в 2019 році склав 0,0009, а у 2020 році зменшився до 0,00003.

Побудова математичної моделі впливу факторів на рентабельність товарів відобразила найбільший вплив з боку показника швидкої ліквідності.

Під час розгляду особливостей обліку імпортних операцій у ТОВ «Юмітойз» було встановлено, що обліково-аналітичний процес на підприємстві в цілому відповідає нормативним вимогам. Проте можна визначити певні неточності та сформулювати деякі рекомендації, які удосконалять обліковий процес.

Одним із етапів організації обліку є правильна організація документообігу і ми пропонуємо ТОВ «Юмітойз» використовувати розроблений графік документообігу.

На етапі розробки Наказу про облікову політику щодо імпортних операцій необхідно врахувати те, що вони складають значну частку господарському процесі. Облікова ТОВ політика «Юмітойз» не містить окремих пунктів стосовно обліку імпортних операцій тому ми вважаємо, що її необхідно доповнити положеннями про первісну оцінку товарів при імпорті, облікову одиницю товарів.

Суперечливим є відображення витрат на оренду складу зберігання товарів в транспортно-заготівельних витратах. Ми вважаємо, що товари, які прибули на митну територію України вже готові для використання і витрати на їх зберігання мають відноситися до складу витрат на збут.

Затримки в логістичних ланцюгах можуть спричинити такі додаткові витрати як демеридж контейнерів. Це використання контейнерного обладнання більш ніж передбачено контейнерними лініями. За своєю сутністю це є штрафні санкції, які можуть виникнути вже після того, як товар доставлений, а контейнер зданий. Якщо підприємство відображає демеридж у складі транспортно-заготівельних витрат це протирічить їх складу, визначеному НП(С)БО 9 «Запаси». Вважаємо, що такі витрати підприємство має відображати на рахунку 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки».

Запровадження у практичну діяльність запропонованих рекомендацій сприятиме подальшому вдосконаленню організації обліку імпортних операцій ТОВ «Юмітойз».

АНОТАЦІЯ

Томашевський Д.В. «Особливості обліку і контролю імпорتنних операцій в торгових підприємствах на прикладі ТОВ «Юмітойз»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і оподаткування (шифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми) підприємницької діяльності» –

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю імпорتنних операцій, методика та організація обліку і внутрішнього контролю у ТОВ «Юмітойз».

Проаналізовано дефініцію «імпортні операції» як облікову категорію, визначено нормативно-правове регулювання імпорتنних операцій, визначено особливості оподаткування імпорتنних операцій, окреслені проблемні питання обліку імпорту, досліджено практику відображення імпорتنних операцій в ТОВ «Юмітойз», проведено аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства та ефективності імпорتنних операцій, визначено шляхи удосконалення обліку та контролю, побудовано економічну модель.

Запропоновано додати положення облікової політики відносно імпорتنних операцій, змінити склад первісної вартості товарів, використовувати графік документообігу.

Ключові слова: імпортна діяльність, імпортні операції, митні платежі, ефективність імпорتنних операцій, рентабельність, облік, контроль.

ANNOTATION

Tomasevschii Dmitrii. «Peculiarities of accounting and control of import operations in trade enterprises by the example of Yumitoyz LLC»

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and Taxation» (code and name of the specialty)

under the master's program «Accounting, auditing and taxation of entrepreneurial activity». (title of the educational program)

– Odessa National Economics University. – Odessa, 2021.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and control of import operations, methodology and organization of accounting and internal control at Yumitoyz LLC.

Author analysis the definition of "import operations" as an accounting category, determines the legal regulation of import operations, the peculiarities of taxation of import operations, outlines the problematic issues of import accounting, investigates the practice of displaying import operations in Yumitoyz LLC, conducts an analysis of the financial and economic activity of the enterprise and the efficiency of import operations, determines ways of improving accounting and control, constructs an economical model.

There were proposed to add postulates of the accounting policy regarding import operations, to change the composition of the initial cost of goods, to use a document flow schedule.

Keywords: import activity, import operations, customs payments, efficiency of import operations, profitability, accounting, control